

Cuprins

<i>Psihologul în Agora ?</i>	7
Social și psihologic	13
Introducere : context social și individ	13
Amănuntul biografic	16
Originea socială sănătoasă	18
„Plasa psihosocială” și noile elite	21
Fațadă și culise	24
Noile propagande	26
Propagandele dubioase	29
Un concept mereu proaspăt : populismul	31
Candidați și identități	34
Pornind de la Brucan	36
Puterea burtoasă	39
Studiul comunismului	41
Procesul Bologna și satul românesc (I)	44
Procesul Bologna și satul românesc (II)	47
Violența fondatoare	48
Violența difuză	51
Violența perversă	54
Ideologia muzicilor „populare”	56
Instituții și actori sociali	60
Introducere : omul instituțional	60
Solidaritățile minților	63
Drama psihologiei	65
Cele două Universități	68
Elita psihologiei sociale la Iași	70
În echipă : constructori și demolatori (I)	73
În echipă : constructori și demolatori (II)	76

O logică a colectivului	79
Fețele ascunse ale puterii	82
Criza autorității	84
O școală a complexității ?	87
Învățători și profesori	89
Fraude, plagiate, „simple copieri” la examene	93
Corupție în școală. De ce tac profesorii ?	96
O istorie cu cărți poștale	98
Mentori și prieteni	102
O introducere	102
Mentorii mei din Sala Senatului	106
Reuniuni de grup	109
O teză de doctorat de acum șapte decenii	111
O biografie deviată : Nicolae Mărgineanu, psihologul martir	114
Ion Holban, profesorul profesorilor	122
„Un făclier al satelor”	125
Doamna	131
Un caracter	134
„Vaporul” și Căpitanul său	137
Vasile Paraschiv, omul care s-a bătut singur cu sistemul (I)	141
Vasile Paraschiv, omul care s-a bătut singur cu sistemul (II)	142
Un supraviețuitor	145
George Șerban, neliniștitul	147
Memoria spațiilor fondatoare	151
Introducere : spațiul fondator sau memoria salvată	151
Mândrești, spațiu fondator	154
Pe Prut, în lumea <i>Bordeienilor</i>	161
Elitele din Mândrești	164
Oare am devenit „bârnovean” ?	168
Alte lumi	172
Introducere	172
Socializări la Paris	174
Dejun cu Eminescu	177
Un domn pe un cal	179
Cum se învață cetățenia ? Lecția franceză (I)	183
Cum se învață cetățenia ? Lecția franceză (II)	186
Cele două Franțe	189
<i>Merçi</i> pentru sunet	192

Fraude, plagiate, „simple copieri” la examene

S-au încheiat de curând sesiunile de examene, restanțele, acum e în desfășurare licența. Prilej să citim sute de producții studentești, unele elaborate cu trudă, acasă, dând măsura capacității absolventului, altele scrise în amfiteatre, lucrări semestriale. Acestea din urmă necesită o pregătire logistică de o amploare cu totul deosebită. O lucrare scrisă într-un amfiteatru de peste o sută de studenți blochează un număr de trei sau patru supraveghetori ; colegii mei mai tineri își petrec uneori întreaga zi ajutându-i pe titularii de curs să organizeze aceste adevărate maratoane ; iar dacă asistă la câte patru sau cinci asemenea desfășurări de forțe, sunt epuizați. Când le numesc așa nu exagerez cu nimic, orice examen începe prin invitația fermă să fie înlăturate sursele clandestine de informare, prin controale, amenințări cu pierderea examenului sau exmatricularea etc. Cu toate acestea, aproape la fiecare examen ei mai găsesc foi strecurate între hârtiile de ciornă, mici fițuici ingenios plasate, aparatură de ascultare și alte minunății în fața cărora eu mă simt total dezarmat. Avem acum normative drastice, tentativele de fraudă sunt amendate exemplar, aceste informații sunt anunțate prin toate mijloacele. Și totuși... Mi-au fost aduse persoane surprinse cu copiuțe, care se apărau cu vehemență, îi acuzau pe mai tinerii mei colegi de intransigență nejustificată, insinuau că li se știrbește demnitatea ; dar nu auzeam nici un cuvânt de asumare a vreunei vini. Încurcătura de pe figura mea, mina dezarmată pe care probabil o afixam îi încuraja să devină și mai bățioși. Mă știau slab și atacau în forță : „Domnule profesor, pentru o simplă bănuială de copiere?... Ce dacă mi-au găsit aceste foi, nici n-am avut timp să le utilizez”. Totul agrementat cu ton ridicat, plânsete, ochi peste cap, insinuări. Iar colegii mei asistau neputincioși la acest război, știindu-mă slab, știind că nu rezist la presiuni. Bine că sunt la sfârșit de carieră !

Se discută mult azi despre acest flagel social : copiatul la examene, plagiatul, furtul intelectual. Fenomenul există, nu pare să se diminueze, necum să fie eradicat. Pornind de la premisa că fraudă intelectuală, în ansamblul ei, și plagiatul, în mod deosebit, constituie o problemă gravă a învățământului universitar din România, profesorul Septimiu Chelcea, de

la Universitatea din București, a inițiat o cercetare a fenomenului : „Frauda intelectuală în universități, vinovăția și rușinea”. Cercetarea se oprește, deocamdată, la „frauda intelectuală practică de studenți, incluzând în această categorie plagiatul, copiatul la examene și prezentarea unei lucrări scrise de altcineva ca fiind o elaborare personală”. Nu voi rezuma aici rezultatele acestei cercetări, nici nu m-aș fi gândit să prezint aceste date dacă nu mă incita un articol apărut acum câteva zile în *Cotidianul*. Sub un titlu incitant, „Studenții plagiatori se cred mai cinștiți decât colegii lor”, jurnalistul Victor Popescu decupează din studiul profesorului Chelcea ce e mai spectaculos, dar vă asigur că totul e interesant în acest studiu (publicat în revista *Sociologie românească*, ultimul număr). Decupez doar câteva rezultate. Despre cuvântul „onestitate”, studenții care au copiat au păreri identice cu cei care nu au copiat, dar au rămas restanțieri. Ceea ce înseamnă că nu există diferențe de opinii între cei ce fraudează și cei ce nu fraudează, toți au același sistem de valori, se proiectează la fel față de acest inductor : frauda la examene. Ba, mai mult, cei ce au copiat se consideră mai cinștiți decât ceilalți. Interesant, nu? În 29% dintre cazuri, situația de fraudă intelectuală, indiferent de cunoașterea ei de către colegi, de sancționarea de către profesori sau de rămânerea ei ca un secret personal, nu provoacă nici sentimentul de rușine și nici sentimentul de vinovăție. Rușinea este evocată în 20% din cazuri și vinovăția în 24% din cazuri. S-au identificat mai multe tipuri de plagiatori, dar cei mai spectaculari sunt „plagiatorii-neobrăzați” – „în opinia noastră, cei mai numeroși”, crede profesorul Chelcea – care-și imaginează că ei reprezintă normalitatea, statistică și morală.

Ceea ce mi s-a părut interesant este „dezbateră” provocată de acest articol din *Cotidianul*, prin intervențiile unor forumiști. Iată părerea unui, probabil, ardelean : „La noi nimeni nu dă doi bani pe ideea de corectitudine, nici în Ardeal lucrurile nu stau mai bine. Dl Popescu trebuia să menționeze cazurile Beuran/Oprescu și alte câteva lucruri similare petrecute cu ministeriabilii noștri. De aia suntem sub top 500, de aia nu avem patente de creativitate, de aia suntem subdezvoltați”. Un altul pune un diagnostic deosebit de dur : „Cancer în metastaze ! Tinerii sunt niște atenți observatori ai faptelor adulților ! La Tg. Jiu, N. Mischie, absolvent de Învățământ pedagogic la Craiova (învățător), a ajuns profesor universitar și doctor în istorie. Cazurile Beuran/Sorin Oprescu confirmă cancerul instalat în România.

La Craiova, o universitate particulară a acordat diplome de juriști unor milițieni care nu promovaseră bacalaureatul ! Gigi Becali va deveni licențiat ! Dacă nu se întreprind măsuri severe în respectarea legii, diplomele românești vor fi doar subiect de ironie în lumea vestică”. Un altul semnalează instituționalizarea furtului : „La o universitate din România există o taxă de copiat, 300 de lei. Dacă te prinde, dai 300 de lei și continui ; dacă nu, nici usturoi n-ai mâncat, nici gura nu ți-a mirosit...”. Un universitar, probabil, relatează : „De vreo zece ani îmi tot întreb studenții ce ar face dacă un coleg de lângă el ar copia. Până acum nu am auzit niciodată : «îl demasc» ! Numai : «întorc capul sau copiez și eu»”. Și comentează cu amărăciune : „Sunt țări în lume unde la examene studenții nu sunt păziți de cadre didactice, se supraveghează unul pe altul”. Cineva aduce precizări : „I-ar veni cuiva să creadă că la Universitatea Stanford, de pildă, codul etic interzice examinatorului să stea în aceeași încăpere cu examinații, dar că nici unul dintre studenți nu îndrăznește să vorbească cu altul în timpul examenului sau să copieze ? V-ar veni să credeți că pot lua examene acasă (unele dintre ele), fiindu-le îngăduite numai anumite surse, totul însă bazat pe încrederea deplină în student ? Oare când o ajunge și România universitară acolo ?”. Un proaspăt licențiat relatează : „Acum aproximativ o lună mi-am terminat lucrarea de licență. Am citit câteva cărți pentru bibliografie, am pus ca citat tot ce am scris din ele, într-un cuvânt : am fost cinstit. Până am dat de o carte care mi s-a părut interesantă. Era în engleză. Am pus mâna să citesc, dar mi se părea foarte cunoscută, deși nu o mai văzusem. Am pus mâna pe un curs de la facultate (SNSPA) și mi-am dat seama de unde cunoșteam cartea. Cursul respectiv era practic traducerea fidelă după cartea respectivă. La bibliografie era trecută cu doar câteva citate. Deci, trageți voi concluziile. Plagiez fără să vreau chiar dacă dau citat”.

Și o concluzie : „Se copiază pentru că la noi totul e normal, antrenamentul începe de pe băncile gimnaziale, evoluează în liceu și în facultate devine o chestie de normalitate. Oricum, chestia asta va mai merge câțiva ani, iar dacă vreți să scăpăm de «sportul» ăsta național, ar fi bine să se restructureze sistemul educației începând cu grădinița, că totul începe de acolo. Nu am trăit destul, dar am văzut prea multe, prea devreme și, în România, corupția și pupincurismul încep din scutece”.

Ce să mai comentez ?

(23.06.2008)

Corupție în școală. De ce tac profesorii ?

De câteva zile, prieteni, cunoscuți mă îndeamnă să zic ceva despre bac, „despre gradul de degradare morală” în care a ajuns școala românească. Am citit și eu știrile, am ascultat comentarii, ca toată lumea. Nu e greu de constatat : școala a luat-o, și aceasta, pe derdelușul sportului național. Numai examinând cifrele difuzate, și ar trebui să intrăm în panică : școala românească a fost atinsă. O boală incurabilă o macină din interior. În realitate, noi știm cu toții, de mult, despre generalizarea maladiei, despre corupție, despre aruncarea în derizoriu a instituției în care se mai putea avea cândva încredere.

Nu e nici o îndoială că la bacalaureat se fraudează cu premeditare, sistematic, organizat. Și nu de ieri, de azi. Asistăm, de câțiva ani, de când s-a renunțat la examenul de admitere la facultate, la o organizare sistemică a fraudării bacului. Așa se explică faptul că ne vin la facultate candidați cu note revoltător de ridicate, care se descurcă apoi cu dificultate sau chiar eșuează. Niște bieți mediocri, aureolați cu note de indivizi superior dotați în liceu și mai ales la bac. Nimeni nu s-a gândit până acum să cerceteze performanțele ulterioare, în facultăți, ale bacalaureaților cu note foarte mari.

Cei mai copleșitori indicatori ai fraudei sunt *deformarea curbei lui Gauss, diferențele izbitoare de performanțe dintre județe și asemănările evidente, până la identitate, dintre mai multe zeci de teze, sesizați de profesorul Rădulescu*. Nu e nevoie de cazuri concrete, de elevi surprinși (ce e drept, foarte rar) în flagrant, operație degradantă, umilitoare până la pierderea demnității, atât pentru profesorii care supraveghează, cât și pentru elevii-infractori ; e suficientă statistica.

În ziarul *Adevărul* s-a explicat, apelându-se la competențele unor matematicieni, că orice performanță umană se distribuie, într-o populație normală, potrivit curbei lui Gauss. Aceasta are forma unui clopot, plasând în zona de mijloc, a rezultatelor centrale, aproximativ 40% dintre membrii unei colectivități. Distribuția notelor la un test de cunoștințe, de exemplu, ascultă de această regulă și grupează în regiunea notelor de mijloc cel mai consistent segment dintr-o populație normală. La noi, însă, curba lui Gauss

e peste tot viciată: avem o promovabilitate excesivă, avem un număr anormal de redus de elevi mijlocii și un număr copleșitor de mare de tineri superior dotați; în proporții alarmante. O populație de genii? Toate legile statisticii și ale psihologiei privind distribuția normală a aptitudinilor într-o populație normală au fost date peste cap. Un număr de 22 de județe au o promovabilitate excesivă. Normal ar fi fost ca procentul promoțiilor să fie de 50-60%, dar acest procent e păstrat numai în 18 județe. În unele e halucinant: la Suceava, județul din care provine ministrul Învățământului (!), e de 98,39%, la Constanța de 97,24%, la Botoșani de 96,69%. La Gorj (de unde e o altă responsabilă din minister) e și acolo raiul dotaților: 47% dintre candidați au medii între 9 și 9,99. Cea mai compactă grupare este cea a candidaților care au luat note între 8 și 9 sau peste 9. Un procent de aproximativ 20% au medii peste 9 și avem 87 de candidați cu media 10 la nivel național. Totul ia turnura „raportărilor” de altădată. Hotărât lucru, în Arcul Carpaților se nasc numai genii.

Cum sunt gestionate aceste rezultate? Un jurnalist se arăta îngrijorat pentru faptul că, în București, doar 78% dintre candidați au reușit la bac, că la Galați, Brăila și Prahova doar jumătate dintre elevi au obținut note de trecere (de parcă acolo s-ar fi întâmplat o catastrofă și nu un fenomen absolut normal) și că 248 de elevi au fost eliminați pentru fraudarea examenului. Când aceste fenomene sunt absolut firești.

Diferența de performanțe dintre județe este, și aceasta, extrem de anormală. Nu e posibil ca distanța dintre Constanța și Brăila să fie de 40 de procente; sau dintre Botoșani și Galați să fie de peste 41 de procente. Să ne gândim: la Constanța și Botoșani (unde 46,58% dintre candidați au medii situate în intervalul 9-9,99) s-au născut geniile României, iar la Brăila și Galați locuiește o populație compactă normală! Sunt și eu din județul Botoșani, mă amuză teoria după care acolo s-au născut multe genii (Eminescu, Enescu, Iorga...) pentru că e un pământ în care se găsește mult fosfor, dar să credem că fosforul din cernoziomul nostru a făcut să țâșnească un procent compact de 47% de indivizi superdotați e o poveste prea... poveste.

Conducerea ministerului nostru l-a acuzat pe profesorul Rădulescu de „dezinformări grosolane” și „acuzatii gratuite și iresponsabile”, pentru că acesta a îndrăznit să refuze să corecteze 20 de lucrări identice. Nu e nevoie să fii specialist în psihologie ca să știi că e imposibil ca 20 de indivizi să gândească și să scrie absolut la fel la o teză de limba română. Nu există nici